LA CULTURA IBÈRICA. 550 a 50 a.C.

L'actuació de les influències dels pobles colonials mediterranis sobre el món indígena durant el s. VIII-VII a.C. va desembocar en la formació de la cultura ibèrica en tota la façana de llevant de la Península Ibèrica. L'àrea del Baix Ter va entrar en aquesta dinàmica a finals del s. VII a.C. Són ben documentades relacions amb fenicis, procedents segurament del sud de la Península, etruscs i sobretot, a partir de finals del primer quart del s. VI a.C., amb els grecs foceus, a través d'Empúries.

Les excavacions del poblat de l'**Illa d'en Reixac** ens han permès conèixer una seqüència clara d'aquests fets. Sobre un poblat del període de Transició Bronze-Ferro, amb cabanes construïdes amb materials destructibles, es troben ceràmiques d'importació, amb dates segures a partir del 600 a.C. Probablement el Daró va ser una via de penetració d'aquestes relacions comercials. Recentment en el jaciment de la Fonollera s'ha trobat un fragment de kantharos etrusc.

L'**etapa Antiga** de la cultura ibèrica apareix ben formada a l'**Illa d'en Reixac** a partir del 550 a.C., amb la construcció de les primeres cases de planta rectangular amb murs que tenien la part baixa feta amb pedres posades en sec, i l'aparició sobtada de la ceràmica a torn pintada, ibèrica, que ja en un primer moment va constituir més del 50 % del total dels materials ceràmics coetanis.

L'**habitacle ibèric** al Baix Ter, excepció feta del de l'**Illa d'en Reixac**, que estava assentat en una petita illa dintre de l'estany, avui dessecat, d'Ullastret, es va situar, com era usual en aquesta cultura, en turons. L'**oppidum** o poblat fortificat del **Puig de Sant Andreu**, també a Ullastret, és el nucli de població més gran i també l'únic que presenta el característic recinte murallat. Estava en la riba oest del llac. L'interior del poblat estava organitzat seguint una xarxa irregulars de carrers, adaptats a la topografia del terreny, uns paral.lels i els altres perpendiculars a l'eix de la muntanya. Tenia un **barri sagrat** (de construcció bastant tardana dintre la cronologia general del jaciment) en la part alta del puig, que conserva els basaments de tres temples de tipus "in antis", dedicats a divinitats desconegudes. S'han descobert tres grans cisternes per emmagatzemar aigua potable, excavades en la roca mare. Les cases són de planta rectangular, amb una o vàries habitacions, amb teulats sostinguts per posts, a una o dues vertents. Es coneix una plaça pública porticada o **àgora**.

En el **Puig de Serra** a Serra de Daró, s'ha trobat una de les necròpolis del poblat, corresponent cronològicament als s. IV-III a.C. El ritual d'enterrament era el d'incineració com en el període anterior. L'urna cinerària solia ser un vas grec, àtic de figures roges i anava acompanyat per altres material d'aixovar.

En el **Puig Torrecuques**, **Puig Miralles**, els **Socors** i altres llocs s'han trobat restes d'habitacles dispersos.

La major part de les construccions del **Puig de Sant Andreu** corresponen a l'etapa del **Ple Iberisme** (450-200 a.C.).

Vista de la muralla d'Ullastret (Puig de Sant Andreu), prop de la porta número 1.

Askos de ceràmica grisa, amb inscripció ibèrica al voltant de la panxa.

L'etapa **Final o Ibero-romana** (200-50 a.C.) ens és bastant desconeguda aquí, ja que el final del poblat del **Puig de Sant Andreu**, el millor conegut per ara, pot situar-se cap els primers anys del període, segurament degut a causes econòmiques relacionades amb la proximitat d'Empúries.

L'iberisme va comportar l'aparició de nous elements cultural i la perduració d'altres ja existents.

Va aparèixer **l'escriptura**, basada en un sistema mixte alfabètic i sil.làbic. L'oppidum d'Ullastret ha donat moltes inscripcions, sobre plom i sobre ceràmica, grafitades.

L'**economia**, com en el període anterior està basada en activitats de tipus primari: **agricultura i ramaderia** especialment. Són documentades les següents espècies comestibles vegetals: blat, ordi, mill, olivera, vinya, figuera i romeguera. Entre els animals domèstics o caçats coneixem: el porc, l'ovella, la cabra, el bou, el cavall, l'ase, el conill.

La **pesca** i la **recol.lecció** degueren ser activitats d'importància menor.

La **metal.lúrgia del ferro** es va desenvolupar plenament i tot l'instrumental agrícola i la quasi totalitat de l'armament es varen fabricar amb aquest metall. El bronze es va continuar utilitzant, però amb finalitats més limitades, ornamentació, instrumental quirúrgic i de tocador, eines d'utilització casolana, etc.

L'**activitat tèxtil** està ben documentada.

Per primera vegada es va utilitzar el **torn ràpid** en la fabricació de ceràmiques,

Vas reconstruït, bitroncocònic, decorat amb pintura blanca. Finals del segle V a.C.

amb la qual cosa aquest element es va multiplicar i diversificar. La ceràmica a mà es va continuar usant com a eina de cuina, per la seva major plasticitat, que la fa més resistent al calor. La tècnica decorativa més comuna en la ceràmica a torn ibèrica va ser la pintura, primer la característica ibèrica i des de la segona meitat del s. V a.C., en l'àrea del Baix Ter, en va emprar la pintura blanca, creació típica de la zona, que va tenir una difusió limitada a l'àrea entre el Tordera i l'Hérault. També es varen imitar les ceràmiques gregues jòniques. Entre les d'importació les més abundants són les gregues àtiques, sobretot les de figures roges i les de vernís negre.

L'oppidum d'Ullastret degué ser un **centre de mercat** important, que actuava com a lloc recol.lector de productes primaris, des del qual es portaven a Empúries on es canviaven per productes manufacturats. El **comerç** és una activitat econòmica que va tenir un important desenvolupament en època ibèrica.